

Соціально-економічні ефекти регіонального господарювання та зовнішньоекономічна безпека регіону

Досліджено ефекти функціонування регіональної економіки, розглянуто підходи до забезпечення економічної безпеки регіону. Показано його переваги як суб'єкта господарювання, що базуються на локалізації факторів виробництва, можливостях накопичення соціального капіталу, взаємодії регіонального управління та підприємництва. Обґрунтовані його можливості попередження та протидії зовнішньоекономічним загрозам. Ключові слова: регіон, «переваги регіонів», заборонно-обмежувальні та стимулюючі заходи, міжнародна конкурентоспроможність, зовнішньоекономічна безпека регіону, зовнішньоекономічні загрози.

Сучасна фінансово-економічна криза висунула у ряд першочергових проблем забезпечення зовнішньоекономічної безпеки країн та регіонів. Глобалізація сформувала єдиний економічний простір. Події, що відбуваються в одній частині світу чи навіть окремих країнах, здійснюють свій вплив на решту територій. Криза 2008-2009 рр., зародившись у США, швидко поширилася по всьому світу. Попередні втрати світової економіки від кризових явищ оцінюються у 11 трлн. дол. У Декларації Вашингтонського саміту «Групи двадцяти», що відбувся 15 листопада 2008 р. з приводу кризових подій зазначено, що «...учасники ринку, прагнучи отримати високі прибутки, не враховували належним чином наявні ризики і діяли без належного попереднього аналізу» [1].

Глобалізація має ще один наслідок: вона актуалізувала і пришвидшила процеси регіоналізації. Формування єдиного, планетарного бізнесового середовища супроводжується фрагментацією економіки. Діалектика цих процесів знайшла своє відображення у «парадоксі Нейобіта». Автор зазначає: «в епоху нової економіки взаємозалежність усіх країн на світовій арені буде постійно зростати, незважаючи на те, що в середині країни ми ведемо себе так, що стаємо все більш незалежними від наших центральних урядів» [2]. Ця тенденція знайшла свій вияв у глобалізації регіональних економік, перетворенні регіонів у гео економічних суб'єктів. Оперування у світовому економічному просторі наражає регіони і, передусім прикордонні, на зовнішні загрози та небезпеки. Це ставить перед ними нагальне завдання забезпечення зовнішньоекономічної безпеки своїх територій.

Проблеми регіональної економічної безпеки привертають сьогодні дедалі більшу увагу науковців та підприємців. У їх розв'язання значний внесок зробили дослідники: В. Вавдіюк, З. Варналій, О. Власюк, З. Герасимчук, В. Захарченко, В. Пономаренко, А. Сухоруков, С. Глазьев, В. Сенчагов та ін. Їхніми зусиллями сформовані базові положення вчення про економічну безпеку регіону. Проте проблеми зовнішньоекономічної безпеки регіону, поки що не знайшли належного висвітлення. Мета статті: дослідити забезпечення зовнішньоекономічної безпеки прикордонного регіону в умовах глобалізації, показати його можливості протидіяти зовнішньоекономічним загрозам.

Слід зазначити, що підходи до забезпечення зовнішньоекономічної безпеки країни та регіону є дуже схожими. Таке твердження базується на тому, що з точки зору функціонування не існує принципової різниці між національною та регіональною економікою. В обох діють єдині «правила гри», відсутні бар'єри на шляху пересування факторів виробництва, економічні інтереси нації та терито-

ріальної громади загалом збігаються. Можна цілком погодитися з твердженням П. Кругмана (Нобелівський лауреат 2008 р.) і М. Обстфельда, що «відмінності між країнами і регіонами носять не якісний, а кількісний характер. І там і там діють одні і ті ж рушійні сили, хоча і в різному співвідношенні» [3]. Регіон можна розглядати як малу відкриту економіку.

І все ж певні відмінності у досягненні зовнішньоекономічної безпеки країни та регіону існують. Вони обумовлені їх різним політичним статусом, різними можливостями використання адміністративних і фінансових важелів впливу на соціально-економічні процеси, відсутністю «внутрішніх митниць» між регіонами. Зазначені відмінності, звичайно, свідчать не на користь регіону. Окремі науковці скептично оцінюють регіональні можливості проводити власну політику щодо забезпечення територіальної зовнішньоекономічної безпеки. Нам здається, що регіони, включно прикордонні, навіть за умови їх правової неповносправності, все ж володіють значними засобами протидії зовнішньоекономічним викликам. Ми поділяємо думку А. Бояна про те, що раціональна регіональна політика «...здатна нівелювати негативи глобалізаційних процесів і, водночас, стимулювати процеси зростання» [4].

Наше переконання базується на визнанні потенційно високої ефективності регіонального господарювання. Її джерелом виступають своєрідні «переваги регіонів», до яких слід віднести:

1. Краще (ефективніше) використання місцевих ресурсів. Саме на місцевому рівні існує повний їх перегляд та можливості ефективного застосування. Бо, як зазначав Адам Сміт, «...кожна людина, пристосовуючись до місцевих умов, може набагато краще, ніж це зробив би замість неї будь-який державний діяч або законодавець, судити про те, в якій саме вид вітчизняної промисловості вкласти свій капітал і продукт якої промисловості може дати найбільшу вартість» [5].

Окрім цього, формуються локальні фактори продуктивності. Це відбувається завдяки двом процесам – промислової агломерації та урбанізації. Перший означає територіальну концентрацію промислових підприємств, обумовлену наявністю сировинних, інвестиційних, трудових ресурсів. Другий – скупчення населення на певних територіях, поява великих міст та зростання їх значення в господарському та культурному житті суспільства. Вони створюють передумови регіоналізації соціально-економічних відносин. Зростання регіональної продуктивності досягається за рахунок вигод від компактного розміщення підприємств постачальників і користувачів ресурсів, допоміжних виробництв, зосередження на певній місцевості кваліфікованої та спеціалізованої робочої сили тощо.

2. Можливість кращого задоволення потреб, підвищення рівня та якості життя територіальної громади. Соціальними пріоритетами регіонального розвитку є: створення робочих місць, розвиток соціальної інфраструктури, соціальна підтримка населення (поза державними програмами), залучення інвестицій в райони стагнації, які є практично в кожному регіоні. До того ж, місцева влада забезпечує громаду місцевими товарами суспільного споживання (особиста безпека, парки, чистота довкілля тощо), що визначають комфорт проживання на даній території. Щобільше, ці блага є максимально адаптованими для місцевих потреб та уподобань. Ефективне забезпечення ними спонукає приплив громадян і персоналу у регіон. І, навпаки, за незадовільного їх надання громадяни «голосують ногами», залишаючи територію. Це спонукає регіональну та місцеву владу до покращення забезпечення громади місцевими суспільними благами, що, окрім іншого, підвищує розмір оренди і взагалі вартість власності в громаді. [6]. Соціалізація регіонального розвитку посилюється двома обставинами, пов'язаними з ринковим трансформуванням пострадянської економіки. Це, по-перше, звільнення підприємств від низ-

ки соціальних обов'язків щодо персоналу і передання їх муніципальним та регіональним органам. Йдеться про дитячі заклади, бази відпочинку, культурні установи тощо. По-друге, в умовах лібералізації соціально-економічних відносин у країні саме на регіони покладаються соціальні витрати. Можна стверджувати, що регіоналізація соціально-економічних процесів сприяє кращому задоволенню інтересів та потреб домашніх господарств, підприємств і громади загалом. Вона допомагає збільшити реальний дохід на душу населення, що В. Ізард вважає чи не найважливішим показником успішності регіональної інтеграції [7].

3. Формування та нарощування соціального капіталу. Термін «соціальний капітал» з'явився в літературі недавно. В його основі лежать соціальні зв'язки, їх якісні характеристики – такі, як порозуміння, злагода та співпраця. Соціальний капітал можна визначити як набір неформальних цінностей або норм, які поділяються членами групи і роблять можливим співробітництво всередині цієї групи. Його завдання полягає, передусім, у формуванні довіри та злагоди, на яких базується успішна економіка.

Ми поділяємо думку Л. М'яснікової та А. Зуєва про те, що саме на мезорівні існують найкращі умови для формування соціального капіталу [8]. І це створює дуже сприятливі умови не лише для здійснення інвестицій, а взагалі для комерційної діяльності. Дж. Нейсбіт звертає увагу на наявність «регіональних відмінностей» між людьми, що знаходять вираз у певній системі цінностей, ставленні до життя, у формуванні чогось схожого на «географічний» спосіб мислення [9]. Це, безперечно, сприяє кращому порозумінню між учасниками локального господарського процесу, послабленню опортуністичної поведінки. Саме у цьому полягає один із чинників ефективності регіональної економіки. Адже відомо, що розвиток закоріненний в соціальному середовищі і для успіху необхідна єдність та згуртованість людей. Вони найшвидше і найкраще досягаються на регіональному рівні. Завдання полягає у зміцненні консолідації соціальних елементів (інтересів) членів регіональної громади. Соціальний капітал можна розглядати як стратегічний ресурс нації.

Завершуючи розгляд соціального капіталу, що формується в регіональному середовищі, зазначимо його благодотворний вплив на розвиток територіально-господарської системи. Можливо, найважливішим проявом цього є зростання якості господарського суб'єкта. Це означає, що нарощування соціального капіталу веде до підвищення ефективності господарювання.

4. Налагоджування тісного контакту та плідної взаємодії регіонального управління та підприємництва. На регіональному рівні існують можливості постійних стосунків, часто особистих, між адміністрацією та представниками бізнесу, внаслідок яких перша дізнається про нагальні потреби приватного сектору. Чинники добре усвідомлюють зв'язок між задоволенням потреб бізнесу і соціально-економічним станом регіону, існує реальне відчуття спільності інтересів. Так закладається основа для ефективних ділових взаємин територіальних інституцій управління та підприємців.

Додаткові аргументи на користь конструктивізму влади наводить М. Олсон. Влада запрограмовано діє в інтересах забезпечення розвитку та зростання суспільного блага, тобто «згідно з суспільним інтересом». Цю дію він порівнює з невидимою рукою досконалого ринку А. Сміта і представляє як «другу невидиму руку», що є не менш значущою за першу. Сказане М. Олсоном про владу взагалі ще більшою мірою є справедливим щодо регіональної влади. Згідно з його ж теорією, менші групи (в нашому випадку регіональні громади) є успішнішими за більші (нації).

Дослідник місцевого розвитку Е. Блейклі наголошує на важливості рішень муніципальних та громадських структур для функціонування підприємництва. Кваліфіковані заходи владних структур здатні суттєво вплинути на розвиток гос-

подарського життя в регіоні. «Приватний бізнес і економічна діяльність органів місцевого самоврядування дуже тісно між собою пов'язані, і те й інше позначається на можливостях працевлаштування для всіх місцевих жителів» [10].

У підсумку зазначимо, що регіональний розвиток здатний забезпечити реалізацію низки важливих суспільних завдань, до того ж таких, які є недосяжними для інших приватних чи колективних дій. В умовах сучасного, постіндустріального буття в економіці виникають проблеми, які не можуть бути вирішені ні на мікро-, ні на макрорівнях. Їх розв'язання можливе лише на проміжному, тобто мезоекономічному рівні.

Успішність функціонування регіональних економік в умовах глобалізації значною мірою залежить від стану та результативності зовнішньоекономічних зв'язків. Міжнародне середовище є агресивним і наражає операторів світового ринку на загрози та небезпеки, здатні звести нанівець вигоди транскордонної діяльності. Це вимагає проведення регіонами спеціальної політики забезпечення зовнішньоекономічної безпеки, розробки заходів щодо захисту регіональних інтересів при проведенні міжнародної бізнесової діяльності. Такі заходи можна розділити на дві групи: *заборонно-обмежувальні та стимулюючі*.

Першу групу складають такі заходи як застосування регіональних технічних регламентів на імпортовані товари, боротьба з контрабандою, ініціювання антидемпінгових розслідувань, проведення акцій щодо формування «споживчого патріотизму», імпортозаміщення. Коротко прокоментуємо їх.

– Варто зазначити, що правила СОТ, які із вступом України до цієї організації стали обов'язковими, дозволяють регіональним органам управління використовувати низку інструментів для захисту внутрішнього ринку, протидії надходженню неякісного імпорту. Йдеться, зокрема, про застосування власних технічних стандартів, технічних регламентів, сертифікації, ліцензування, санітарних та фітосанітарних заходів, встановлення трудових правил для іноземних громадян – постачальників послуг. Комплексне їх використання здатне помітно вплинути на параметри регіонального імпорту.

– Значну небезпеку для регіональних економік становить контрабанда, яка не лише руйнує місцеве виробництво, а й наповнює ринок низькоякісними, а то й шкідливими товарами, зокрема продовольчими та дитячого асортименту. Прикордонні регіони, на території яких розташовані зовнішні митниці, можуть і повинні активізувати діяльність із боротьби з нелегальними завезеннями товарів, посилити роботу санітарних та ветеринарних служб, комітетів захисту прав споживачів. Адже саме регіональні громади першими відчувають на собі негативи контрабандного імпорту.

Відомо, що в арсеналі засобів завоювання зарубіжних ринків є і демпінгування цін. Як показує практика, його досить часто застосовують іноземні експортери, зокрема щодо України. Такий ціновий пресинг здатний «покласти на лопатки» не лише окремі підприємства, а й підгалузі економіки. Це особливо небезпечно для спеціалізованих регіонів, економіка яких буквально тримається на окремих видах виробництва. Тому органам регіонального управління та місцевого самоврядування разом з комітетами по цінах, відділеннями антимонопольного комітету необхідно весь час контролювати цінові параметри імпорту й ініціювати проведення антидемпінгових розслідувань, захищаючи власних товаровиробників.

– Певний ефект стримування попиту на імпортовані товари і водночас його стимулювання на вітчизняні можуть здійснювати акції щодо виховання «споживчого патріотизму». Їх проведення має давню історію, і одним із перших, хто їх ініціював, був німецький економіст Ф. Ліст (1789-1846), закликаючи співгромадян купувати вітчизняні товари заради розвитку власного виробництва. Це входило в його поняття «промислового виховання націй» [11]. Заклики «купуйте вітчизняне» час

від часу лунають у різних країнах, в тому числі й розвинених, що сповідують ідеологію фрітредерства. Нам також варто пригадати гасло, що лунало в Галичині на початку минулого століття – «свій до свого по своє». Його пропаганда та реалізація могли б спричинитися до убезпечення територій від зовнішньоторговельних загроз.

– Достатньо дійовим засобом оптимізації завезень товарів є імпортозаміщення. Це особливо важливо з огляду на численні загрози, що породжуються імпортом. Проте слід зважати, що завезення сприяють зменшенню витрат виробництва, оскільки, як правило, завозяться товари з кращими ціновими та якісними параметрами, ніж ті, що виробляються чи можуть вироблятися в країні. Попри неоднозначність думок щодо його доцільності для України та її регіонів на даному етапі розвитку і для певних секторів економіки імпортозаміщення є вигідним. Зокрема, коли йдеться про наявні в країні потужності, які шляхом модернізації можуть бути задіяні для виробництва конкурентоспроможної продукції. Це стосується харчової та легкої промисловості, видобутку окремих ресурсів (наприклад, вугілля для заміни, хоча б часткової, інших імпортованих енергоносіїв), низки підгалузей машинобудування. Цілком реальним виглядає завдання скорочення в перспективі імпоротної квоти країни та регіонів наполовину, заміщення її товарами власного виробництва.

Більш дієвою та перспективною виглядає друга група заходів, спрямованих на стимулювання та розвиток регіональної економіки, що зміцнює її позиції у гео економічному суперництві, зменшує її вразливість на зовнішні шоки. Головними серед них, на наш погляд, є формування позитивного гео економічного образу регіону, розвиток та раціоналізація експортного потенціалу, створення привабливого інвестиційного клімату та сприяння надходженню іноземних інвестицій, зміцнення глобальної конкурентоспроможності регіону.

– Успішна інтеграція регіону у світової економічний простір вимагає формування позитивного гео економічного образу регіону. Йдеться про створення своєрідного «бренду» території, який вирізнятиме її з-поміж інших і підкреслюватиме важливі позитивні риси, що здатні зацікавити іноземних потенційних партнерів.

Спеціалісти з міжнародного маркетингу вважають, що фактично йдеться про реалізацію специфічного продукту – «регіону як товару». Його особливість полягає у наявності цілого комплексу споживчих властивостей (вартостей), які можуть зацікавити різні групи іноземних споживачів: покупців товарів і послуг, інвесторів, туристів та ін. Перші кроки щодо цього вже зроблені на державному рівні. Україна провела наприкінці 2008 р. рекламно-інформаційну компанію на телеканалі CNN, що передбачав 300 виходів в ефір відеоролика «Україна. З красою, ваша». Головне призначення компанії – промоція туристичного потенціалу країни [12]. Подібні акції з більш широкою рекламною проблематикою доцільно проводити окремим регіонам.

– Важливим регіональним засобом зміцнення зовнішньоекономічної безпеки є раціоналізація експортного потенціалу і відповідно структури вивезень. Наразі країна та регіони на світовому ринку представлені переважно сировинними та сільськогосподарськими продуктами. Для цієї групи товарів характерна гостра цінова конкуренція та висока чутливість до кон'юнктурних коливань. Щобільше, вони містять невелику частку доданої вартості. Зусилля регіонів належить спрямувати на розвиток технологічно містких виробництв, що виробляють продукцію із значною часткою доданої вартості. Науково-технічні можливості країни це дозволяють, і їх необхідно задіяти.

– Розвиток країн з «наздоганяльною економікою» потребує значних капітальовкладень, які не можуть бути забезпечені за рахунок власних ресурсів. Ситуацію може покращити залучення іноземних капіталів. В умовах значної конкуренції між реципієнтами регіонам для залучення іноземних інвесторів слід про-

водити спеціальну політику. Вона включає дві складові: створення привабливого інвестиційного клімату і доведення ділової інформації про територію до потенційних інвесторів. Прикладом такої активної і цілеспрямованої діяльності може слугувати Луганщина. Так, лише за минулий рік там проведено понад 80 зустрічей з інвесторами, прийнято 42 делегації з різних країн світу, до дипломатичних установ України в 79 державах надіслані інвестиційні пропозиції [13]. Надходження іноземних капіталів, зокрема прямих іноземних інвестицій, зміцнює зовнішньоекономічний потенціал території.

– Синтезуючим показником зовнішньоекономічної безпеки регіону є глобальна конкурентоспроможність. Окрім цього, вона є і головним засобом досягнення безпечного розвитку території. Тому зусилля громади мають бути спрямовані на зміцнення позицій регіону в міжнародному економічному суперництві. Не применшуючи значення заходів, які здійснюються на рівні держави, зокрема в плані податкової чи інноваційної політики, все ж зазначимо, що основні кроки мають бути здійснені на місцях. Саме там зосереджені головні джерела конкурентних переваг, до яких належить наявність кваліфікованої і спеціалізованої робочої сили, функціонуючої регіональної інноваційної системи, великих підприємств та транснаціональних структур, зовнішньоекономічно орієнтованих кластерів та ін.

Вищезазначене засвідчує можливість прикордонного регіону здійснювати власну політику забезпечення зовнішньоекономічної безпеки. Звичайно, вона йде в руслі державної і доповнює її, створює додатковий бар'єр на шляху зовнішніх загроз. Можна сказати, що ефективність регіональної політики є однією з причин відмінності соціально-економічного розвитку регіонів в умовах глобалізації. Дослідження, проведене експертами Всесвітнього економічного форуму, показало, що ряд українських регіонів мали кращі показники глобальної конкурентоспроможності, ніж країна в цілому. У 2006 р. з 12 обраних для рейтингування регіонів 7 мали вищі значення, в їх числі м. Київ, Закарпатська, Львівська області [14]. Ці результати, на нашу думку, значною мірою обумовлені успішним використанням можливостей і ресурсів міжнародного бізнесового середовища при одночасному зменшенні, мінімізації його негативних впливів.

Регіони України мають достатні потенційні можливості для проведення плідної зовнішньоекономічної діяльності, здатної значно пришвидшити їх соціально-економічний розвиток. Ефективність такої діяльності значною мірою залежить від забезпечення зовнішньоекономічної безпеки. Її недооцінка чи ігнорування можуть нанести відчутні збитки, що ми й спостерігаємо сьогодні. Регіон має у своєму розпорядженні цілу низку заходів заборони-обмежувального та стимулюючого характеру, спроможних істотно зменшити ризики зовнішньоекономічної діяльності, підвищити її ефективність. Зазначені заходи мають застосовуватися системно, в рамках політики зовнішньоекономічної безпеки території. Успішність проведення цієї політики вимагає створення у складі органів регіонального управління підрозділу, що опікувався б проблемами зовнішньоекономічної безпеки та глобальної конкурентоспроможності.

Список використаних джерел

1. Дані з Веб-сторінки. – Режим доступу: <http://ria-sibir.ru/viewnews/30942/html/>.
2. Нейсбит Дж. Мегатренди / Дж. Нейсбит ; пер. с англ. М. Б. Левина. – М. : Изд-во АСТ: ЗАО НПП «Ермак», 2003. – С. 86.
3. Кругман П. Международная экономика. Теория и политика / П. Кругман, М. Обстфельд ; пер. с англ. Н. Л. Фролова, П. А. Отмахов, Л. П. Чихун и др. – М. : Экономический факультет МГУ, ЮНИТИ, 1997. – С. 246.
4. Problemy rozwoju przygranicznych regionów wschodniej Polski / pod red. C. Sadowskiej-Snarskiej. – Białystok: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Economicznej w Białymstoku, 2002. – S. 15.

5. Сміт А. Добробут націй. Дослідження про природу та причини добробуту націй / А. Сміт ; пер. з англ. О. Васильєва, М. Межевікіної, А. Малівсько-го. – К. : Port-Royal, 2001. – С. 278. – (Філософські першоджерела).
6. Стігліц Дж. Е. Економіка державного сектору / Дж. Е. Стігліц ; пер. з англ. А. Олійник, Р. Скільський. – К. : Основи, 1998. – С. 757-759, 783.
7. Изард У. Методы регионального анализа: введение в науку о регионах / У. Изард ; сокр. пер. с англ. В. М. Гохмана, Ю. Г. Липеца, С. Н. Тагера. Вступ. статья и редакция А. Е. Пробста. – М. : Прогресс, 1966. – 64 с.
8. Зуев А. Социальный капитал и инновационная деятельность / А. Зуев, Л. Мясникова // РИСК. – 2004. – II. – С. 51.
9. Нейсбит Дж. Мегатренды / Дж. Нейсбит ; пер. с англ. М. Б. Левина. – М. : Изд-во АСТ: ЗАО НПП «Ермак», 2003. – С. 181.
10. Блейклі Е. Дж. Планування місцевого економічного розвитку. Теорія та практика/ Е. Дж. Блейклі / Вид. 2-е ; пер. з англ. А. Кам'янець. – Львів : Літопис, 2002. – С. 80.
11. Лист Ф. «Национальная система политической экономии» / Ф. Лист. – Санкт-Петербург: Издание А. Э. Мертенс, 1891.- С. 347.
12. Бордюк Н. CNN презентує Україну / Н. Бордюк// Урядовий кур'єр. – 2008. – 15 листопада. – С. 16.
13. Мельник О. А пропозиції привабливі / О. А. Мельник // Урядовий кур'єр. – 2009. – 15 травня. – С. 6.
14. Основні положення звіту про конкурентоспроможність України 2008. Назустріч економічному зростанню та процвітання / Клаус Шваб - Виконавчий голова професор. – Женева, 2008. – 74 с.

Яремко Л.А. Социально-экономические эффекты регионального хозяйствования и внешнеэкономическая безопасность региона.

Рассматриваются эффекты функционирования региональной экономики, а также подходы к экономической безопасности региона. Показаны его преимущества как субъекта хозяйствования, базирующиеся на локализации факторов производства, возможностях формирования социального капитала, взаимодействия регионального управления и предпринимательства. Обоснованы его возможности предупреждения и противодействия внешнеэкономическим угрозам.

Ключевые слова: регион, «преимущества регионов», запретительно-ограничивающие и стимулирующие мероприятия, международная конкурентоспособность, внешнеэкономическая безопасность региона, внешнеэкономические угрозы.

Yaremko L.A. Social and Economic Effects of Regional Business Activity and External Economic Security of Region.

Effects of regional economy functioning as well as approaches to regional economic security maintenance are analyzed. Advantages of the region as an economic entity, which is based on localization of production factors, possibilities of social capital forming and cooperation of regional administration and entrepreneurship, are shown. Its possibilities of prevention and counteraction to the external economic threats are outlined.

Keywords: region, “advantages of regions”, prohibitive-restrictive and stimulant measures, international competitiveness, external economic security of region, external economic threats.

Надійшло 12.01.2011 р.